

250

éves
a Klimo
Könyvtár

„Pécsről érkezett az öröndetes hír, hogy a tudós, főtisztelendő Klimo püspök úr saját költségén püspöki palotájában rendkívül értékes könyvtárat létesített. Ez mintegy 20.000 kötetet tartalmaz, és Őméltósága szándéka szerint mindenki számára nyitva fog állani. [...] Boldog idők! Amikor az emberi értelem ilyen intézményekben támogatásra lel! Még boldogabb lenne azonban, ha szeretett hazánk más tájairól is hasonló intézmények létesüléséről kaphatnánk híreket. Egyik fény gyűjtja a következőt” – írta 1774. április 13-án a Pressburger Zeitung tudósítója a pécsi püspöki könyvtár, Magyarország első nagy nyilvános könyvtárának megnyitása kapcsán.

A könyvtáralapító Klimo György püspök már az 1770-es évekre felépíttette azt a püspöki palotához kapcsolódó épület-szárnyat, melyben elhelyezésre került a könyvgyűjtemény. A kötetek – mivel a püspököknek egyetemalapítási szándéka is volt – valamennyi főbb tudományág anyagát felölelik: vallás-, jog-, természet-, orvos- és bölcsészettudományi munkák sorakoztak a polcokon. A fenti híradásnak ellentmondva az újabb kutatások szerint legfeljebb 7500–8000 kötetből állhatott ekkor a könyvtár állománya. A nyomtatott könyvek mellett jelentős kéziratgyűjteményt is létrehozta, amelyben kódexek, oklevelek is találhatóak. A könyvtár nyolc kódexet, 26 ősnymtatványt, mintegy 250 antikvát és több mint kétszáz 1711 előtt megjelent magyar nyomtatványt őriz.

Klimo püspök a könyvtár gyarapításában is tevékenyen részt vett: a könyvvásárlások, adományok és -cserék lebonyolításában munkatársai mellett kiváló hazai és európai kapcsolatai segítettek. A gyűj-

temény gondozására és tudományos kutatások folytatására, valamint az olvasók kiszolgálására a püspök megfelelő szak-személlyel, könyvtárőrökkel is ellátta az intézményt. Közülük ki kell emelni Koller József tevékenységét, aki elvégezte a gyűjtemény első katalogizálását, ezenkívül neki köszönhetjük, hogy Rómában felkutatta és lemásolta a középkori pécsi egyházmegye iratait is, amely alapján hét kötetben megírta az egyházmegye történetét *Historia Episcopatus Quinqueecclesiarum* címmel..

A püspök a könyvtár mellett más fontos tudományos és kulturális intézményeket is létrehozott. A püspöki palota délnyugati tornyában obszervatóriumot rendeztetett be, melyet ellátott földmérő és csillagászati eszközökkel. A könyvtár termeiben helyezték el Klimo György mintegy 3000 darabos éremgyűjteményét, amelyben római pénzérmék mellett Árpád-házi királyok pénzei is megtalálhatóak voltak. Átvette a káptalani papírmalom működtetését, és támogatta az 1773-ban Pécsre települő Engel János József nyomdászt.

Klimo halála után Szepesy Ignác püspök volt az, aki jelentős szerepet játszott a könyvtár történetében. 1830-ban ő alapította meg a Pécsi

Püspöki Joglyceumot, amelynek egy új, Piatsek József által tervezett klasszicista épületet emeltetett a főtérhez közel. 1832-ben ide, jelenlegi helyére költöztette át a Klimo-gyűjteményt, miután a liceum más épületben működött tovább. A könyvgyűjtemény mai elrendezése is ekkor alakult ki: két teremben a kötések színe szerint elosztva helyezték el a rokokó oromdíszítésű állványokon a barna bőrbbe kötött, aranyozott gerincű, illetve fehér hártýába kötött köteteket. A középső terembe került Szepesy mintegy 4000 kötetnyi saját szerzeménye; ennek zöme a reformkori magyarországi könyvtermés legjavából került ki.

Klimo György
pécsi püspök

„A könyvtár
nyolc kódexet,
26 ősnymtat-
ványt, mintegy
250 antikvát
és több mint
kétszáz
1711 előtt megjelent
magyar nyomtat-
ványt őriz”

Mintegy száz évvel később, 1923-ban a Pozsonyból menekülni kényszerült Erzsébet Tudományegyetem Pécsre költözött. Itt szinte a semmiből kellett mindent újrakezdenie, hiszen 65 ezer kötetes gazdag könyvtárát is Pozsonyban kellett hagynia. Zichy Gyula elődje, Klimó püspök szándékát is figyelembe véve, örökös használatba átadta az egyetemnek a püspöki könyvtár épületét a mintegy 35 ezer kötetnyi könyvvel, ugyanígy a székeskáptalan, hétezer műből álló saját gyűjteményét. Ma a Klimó Könyvtár a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont legnagyobb különgyűjteménye.

A 2024-es jubileumi évben színes programkínálat kapcsolódik az évfordulóhoz, a tudományos események mellett a szélesebb nagyközönség számára is kínál élményeket az intézmény. A Múzeumok Éjszakáján és a Kulturális Örökség Napjainak rendezvényein a Klimó Könyvtár gyűjteményeihez, az alapító püspök személyéhez kapcsolódó foglalkozások, vezetések, séták várják a résztvevőket. Az egyetemtörténeti topográfia alkalmazás keretein belül szeptemberre fog elkészülni az a séta, amely Klimó Györgyhez és

a gyűjteményhez kapcsolódó helyszíneken vezet végig. A séta önállóan, az alkalmazás segítségével, illetve a meghirdetett időpontokban vezetéssel is végigjárható lesz.

A 2024-es tanévben és kiemelten a Múzeumok Őszi Fesztiválján az általános és középiskolásokat várjuk múzeumpedagógiai óráinkon, melyek a könyvtár kötet-típusaival, illetve aprónyomtatványaival foglalkoznak. Az egyetemi hallgatói csoportok tematikus vezetéseken ismerhetik meg a gyűjtemény egyes részeit.

A Klimó Könyvtárban a tavaly megnyitott könyvtártörténeti tárlat mellett idén egy új állandó kiállítás is nyílik hamarosan, mely a Klimó Könyvtár gyűjteményeit, ex libriseit, kötet típusait és tudományterületenkénti válogatott szakkönyveit mutatja be. Az ősszel nyíló időszaki kiállítás a könyvtárban folyó kutatásokat, kutatókat helyezi a középpontba.

2024. október 17-én a Tudomány és kutatás a Klimó Könyvtárban konferenciasorozatunk részeként az elmúlt évek Klimó Könyvtár-

hoz köthető kutatási eredményeit mutatják be az előadók.

A konferencia előadásainak írott változatát kötetben fogjuk közreadni.

Könyvtárunk Digitália oldalán már elérhető a Klimó 250 gyűjtemény, melyben a könyvtártörténeti írások mellett konferenciaköteteink, kiállítás-katalógusaink összegyűjtve elérhetőek mindenki számára. Blogoldalunkra havonta újabb írás kerül fel a Klimó Könyvtárhoz köthető változatos témákban.

Jubileumi programsorozatunk széles kínálatában a látogatók, kutatók minden csoportja megtalálhatja az érdeklődési körének megfelelő előadást vagy ismeretterjesztő programot, online is elérhető kiadványt, így a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára valóban méltó módon tiszteleg az alapító püspök emléke előtt, aki a köz hasznára ajánlotta fel gyűjteményét.

„Ma a Klimó Könyvtár a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont legnagyobb különgyűjteménye”

Dezső Krisztina

